

El matrimoni en les cançons tradicionals

JORNADA SOBRE MATRIMONIS FORÇATS

**25 NOVEMBRE-DIA INTERNACIONAL CONTRA LA
VIOLÈNCIA VERS LES DONES**

MARTA_RAMON_GARCIA@YAHOO.ES

Dona i cançó tradicional

- El corpus de cançons tradicionals son un reflex de la societat i ens ofereix la possibilitat d'entendre el context social i el rol que la comunitat ha assignat a les dones tradicionalment
- Trobem pocs estudis de gènere relacionats amb el repertori tradicional
- Poca presència de personatges femenins i encara menys de protagonistes. Paper passiu i anònim
- Discriminació per edat
- El tret que més es valora és la bellesa física
- L'objectiu principal és el casament

Les cançons de malcasada o malmaridada

- Cançó popular que expressa el sentiment i la pena d'una dona malmaridada
- Originàries de França, a l'època medieval (s XIII), les cançons de malmaridada tracten, en general, de dones que, per imposició paterna, s'han casat amb un home vell o deforme, o bé amb un home jove que les ha desil·lusionades
- Han estat conreades en diversos països, i no en manquen exemples en la literatura catalana

- Majoritàriament son cançons cantades per dones
- Expressen una pena o disconformitat, queixa o resignació vers una situació de violència contra elles, d'obligació.
- En molts casos s'exemplifica l'acceptació de la dona vers aquesta situació o vers el matrimoni.
- Les trobem en la literatura de cançons populars però també en àmbits cultes, en lletres de cançons escrites per cortesanes de l'Edat mitjana o poetes del Renaixement.

Muntanyes regalades

Muntanyes regalades
són les del Canigó
que tot l'estiu floreixen
primavera i tardor

**Jo que no l'aimo gaire
jo que no l'aimo, no;
jo que no l'aimo gaire,
la vida del pastor**

El pare m'ha casada,
m'ha donada a un pastor
ell se'n va a la muntanya,
jo resto al Rosselló

Ell beu aigua clara,
jo bec vi del millor;
ell dorm damunt la palla,
jo en llençols de cotó

Ell menja pa moreno
jo en menjo del flecó;
ell cull brotets de menta
jo floretes d'olor

L'escriveta

Petiteta l'han casada, la filla del mallorquí
De tan petita que n'era, no se'n sap calçar i
vestir.
Son marit se'n va a la guerra, per deixar-la
engrandir.
Al cap de set anys que hi era, a sa casa s'entorní.
Dóna dos pics a la porta: - Escriva, baixa'm a
obrir!
Sa mare tota plorosa, la porta li
baixà a obrir
Que no n'hi ha l'Escriva, que no
m'ha baixat a obrir?
El rei moro la'n té presa, cent cinc
lleugues lluny d'aquí.
- Doneu-me la capa blanca, la que solia portir,
Me'n niré cercant limosna, del bon pa i del bon
vi,
i tornaré amb l'Escriva, o mai més sabreu de mi.

Quan n'arriba a moreria, demana el més dret
camí.

Ja la veu a la finestra, que fa punta amb un coixí.

- Pido limosna, senyora, del bon pa i del bon vi.
- Torneu demà a les deu hores, o demà passat
matí,

que ja n'haurem fet les bodes del rei moro i les
de mi.

El rei moro se ho escoltava, passejant-se pel
jardí.

- Es algú de la teva terra, o bé del teu país?
- Ni els ocellets que volen no hi sabrien venir!
- Para-li la taula, senyora, del bon pa i del bon vi
- Mentres el rei moro, se'n va un rato a dormir
- Quan els dos es troben sols, ell se'n va
descobrir.

L'espingueri

L'Espingueri té una filla
que és més negra que el carbó

l'espingueri, gueri, gueri
l'espingueri, gueri, gó.

Ja se l'emporta a la fira,
a la fira del Masnou.
Ell bé prou que vol casar-la,
ningú la volia, no.
Tota la gent se la mira,
ganyotes li fa tothom.
Passa un xato, guenyo i manco,
geperut i camatort.
- Jo prou que m'hi casaria
si li dàveu un bon dot!

Per faldilles una sàrria
per camisa un sarriot.
Per sabates una teula,
per mitges un cabassot.
Per cintetes una corda,
per manto un mal sacot.
Per corona un forc de cebes,
per flor d'assar un allot.
Unes bodes volen fer-ne
que se'n parli a tot el món.
A l'església de seguida
abans no surti el rector.
Varen agafar una mosca
i la varen rostir al foc.
La núvia es menja les ales,
el nuvi el caparrot.
La demás gent de la boda
es van menjar l'altre tros.

La malcasada (popular castellana)

Me casó mi madre, chiquita y bonita,
con un muchachito que yo no quería.
A la medianoche el pícaro salía
con capa terciada y espada ceñida.

Le seguí sus pasos por ver dónde iba,
y lo vi entrar casa su querida.

Me puse a escuchar por ver qué decía
y lo oí decir "Cielo y alma mía,
para ti te pongo flores y mantillas.
Para mi mujer, palo en las costillas."

Me vine pa' casa por ver si venía.
Me puse a planchar, planchar no
podía.

Me puse a fregar, fregar no podía.
Me puse a barrer, barrer no podía.

Me asomé al balcón por ver si venía.

Lo ví subir por la calle arriba.
Venía diciendo "Ábreme, María,
que vengo cansado de buscar la vida."

"Tú vienes cansado casa 'e tu
querida."

"Mujer del demonio, quién te lo
diría."

"Hombre de los diablos, yo, que lo
sabía."

La bella malmaridada

Gabriel de Texerana (S.XVI)

La bella malmaridada
de las más lindas que ví,
miémbresete quán amada,
señora, fuiste de mí.

Mira cómo por quererte
tienes al cabo mi vida
Y, si tú fueras servida,
dichosa fuera mi suerte.

Mas pues que no te pena nada
Quando yo peno por ti,
miémbresete quan amada,
Señora, fuiste de mí.

Triste de ti, que padeces
Mil enojos cada ora
En poder de quien enyora
Lo mucho que tu mereces!

Tú lloras de malcasada,
Yo porque te conocí.
Si as de tener amado,
Señora, tomes a mí.

El rossinyol

Rossinyol, que vas a França,
rossinyol,
encomana'm a la mare,
rossinyol,
d'un bell boscatge, rossinyol
d'un vol

Encomana'm a la mare,
rossinyol,
i a mon pare no pas gaire,
rossinyol,
d'un bell boscatge, rossinyol
d'un vol

Perquè m'ha mal maridada,
rossinyol,
a un pastor me n'ha dada,
rossinyol,
d'un bell boscatge, rossinyol
d'un vol

Que em fa guardar la ramada,
rossinyol,
he perduda l'esquellada,
rossinyol,
d'un bell boscatge, rossinyol
d'un vol.

Bibliografia

- Casellas, M; Manent, R; Roma, R; Vilar, R. (: *Cançoner de butxaca*.
- Grup de recerca folklòrica d'Osona i Salvador Rebés (2002): *Cançons tradicionals catalanes recollides per Jacint Verdaguer*. Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Ayats, Jaume (2001): *Música popular i tradicional*. Història, de la música catalana, valenciana i balear. Volum VI. Edicions 62.

Referències àudios

- *Muntanyes regalades*. Versió de Victòria dels Àngels [<http://www.youtube.com/watch?v=oYguvR3ZXkg>]
- *L'escriveta*. Versió de Maria Cases i Roma, Les masies de Voltregà (1989). Dins, *Cançons tradicionals recollides pel Grup de Recerca Folklòrica d'Osona*. Publicacions Abadia de Montserrat, 2002.
- *L'espigueri*. Cançó popular de Lleida. Adaptada per Carles Cases. Disc "Terra", del grup La rural, 1992. Fonts: Calendari folklòric de l'Urgell, Joan Amades.
- *La malcasada*. Popular castellana. Versió del grup Albada.
- *La bella malmaridada*. "Ramillete de cantigas, villancicos, romances y ensaladas". Grupo SEMA. Madrid, 2001.
- *El Rossinyol*. Coral de la Universitat Rovira i Virgili. Tarragona, URV, 1996.

El gitano

Quina pena per un pare
té una filla per casar
s'enamora d'un gitano
no li pot fer oblidar

Ara ve mercat i fires,
tu també hi hauràs d'anar,
et faran anar descalça
i amb el crio sota el braç

Si m'han de fer anar descalça
Ves, el que m'importa a mi
el meu cor sempre m'ho deia:
un gitano per marit.

Tu que estàs avesadeta
a bon beure i bon menjar,
casadeta amb un gitano
faves hauràs de menjar

I si tinc que menjar faves
Ves, el que m'importa a mi
el meu cor sempre m'ho deia:
un gitano per marit.

Tu que estàs avesadeta
a cuinar en bons fogons,
casadeta amb un gitano
hauràs de cuinar als racons

Si haig de cuinar als racons
Ves, el que m'importa a mi
el meu cor sempre m'ho deia:
un gitano per marit.